

MILOŠ MRAKOVIĆ

Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu

Izvorni znanstveni članak

UDC 796.071.4:301.16:159.955

Primitljeno 5. 3. 1984.

RAZLIKE U OBILJEŽJIMA SUSTAVA VRIJEDNOSTI I SOCIJALNE PRILAGODLJIVOSTI RAZLIČITIH SKUPINA STRUČNIH KADROVA

treneri / košarka / nogomet / odbojka / rukomet / stavovi / sistem vrijednosti / socijalna prilagodljivost / ispitivanje

Skupine trenera košarke, nogometa, odbojke i rukometa značajno se razlikuju u onim obilježjima sustava vrijednosti koja se mogu definirati kao superego formacija i konformizam, a u području socijalne prilagodljivosti u obilježjima definiranim kao ekstraverzija i integritet ličnosti, te potreba za grupnom identifikacijom.

1. UVOD

Sustav vrijednosti i socijalna prilagodljivost su dva značajna područja indikatora efikasnosti socijalne komunikacije. Ta su područja u međusobnim relacijama, jer kao što određeni činioci socijalne prilagodljivosti utječu na vrijednosnu orijentaciju, tako je, bez sumnje, sustav vrijednosti bitan faktor efikasnosti socijalne prilagodljivosti. I jedno i drugo područje pripadaju onim obilježjima ličnosti koja su značajno, premda ne isključivo, pod utjecajem faktora sredine, dakle sadržaja i načina kojima se vrši proces socijalizacije. Obzirom na to, opravdana je pretpostavka da obilježja socijalne prilagodljivosti, a posebno sustav vrijednosti, nemaju svojstvo nepromjenljivosti. Nove činjenice, novi sistemi procesa socijalizacije, mogu utjecati na promjene stavova i ponašanja, a time i na adekvatnost socijalne komunikacije i adaptacije.

Dosadašnja istraživanja omogućuju i druge pretpostavke. Tako je npr. vjerojatnost promjene stavova, kao elemenata sustava vrijednosti, veća u fazama razvoja sve do stabilizacije strukture ličnosti, što je važna spoznaja posebno s aspekta društvenog usmjerenja odgoja. Nadalje, iako tzv. eko-faktori imaju bitnog utjecaja na sustav vrijednosti i socijalnu prilagodljivost, neosporno je da određena struktura ličnosti, posebno obilježja kognitivnog i konativnog funkcioniranja, mogu biti filter ili regulator sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti, kao i tipa i intenziteta njihovih promjena. Čak štoviše, utvrđeno je da su relacije između indikatora sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti, primijenjenih i u ovom radu, s indikatorima konativnih faktora tako visoke da se opravdano može govoriti o dobro poznatim dimenzijama koje reguliraju modalitete ponašanja, a ne nekim posebnim socijalnim karakteristikama. Time se, dakako, ne poriče činjenica da su i određena konativna obilježja djelom determinirana socijalnim faktorima.

Daljnja je konstatacija da na sustav vrijednosti i socijalnu prilagodljivost bitno utječe društvo kojem pojedinac pripada. Međutim, osim makro sistema aktivnosti na oba obilježja utječu i faktori mikro sredine i aktivnost subjekta u toj sredini. U vezi s tim velika je vjerojatnost da određena aktivnost u različitim sredinama utječe na daljnju specifičnost sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti.

Naime, različiti procesi uvjetovanja unutar neke aktivnosti, kao i različite aktivnosti po sebi, imaju različitu moć u formiranju većeg broja čovjekovih, pa i ovih obilježja.

Sustav vrijednosti i socijalna prilagodljivost zavise i o kineziološkim aktivnostima (Mraković, M. i sur. 1974, 1976). Iako uspostavljene relacije nisu visoke, one su statistički značajne tako da je opravdana tvrdnja, temeljena i na drugim spoznajama, da se dio varijabiliteta određenih karakteristika sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti može pripisati kineziološkoj angažiranosti.

U daljnjoj istraživačkoj orijentaciji jedan od problema može biti u utvrđivanju razlika u sustavu vrijednosti i socijalnoj prilagodljivosti obzirom na vrstu kineziološke aktivnosti. Bez obzira u kojoj mjeri određena struktura ličnosti, pa i obilježja sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti, može biti regulator pristupa i uspjeha u nekoj aktivnosti, može se pretpostaviti da i određena kineziološka aktivnost ima udjela u formiranju barem dijela varijabiliteta karakteristika sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti. Zbog toga je predmet ovog istraživanja utvrđivanje razlika u nekim karakteristikama sustava i vrijednosti i socijalne prilagodljivosti između skupina osoba koje su angažirane različitim kineziološkim aktivnostima.

2. METODE RADA

Ispitivanje je provedeno na uzorku od 123 muškarca prosječne dobi od 25 godina. Ukupan efektivan podjeljen je na četiri subuzorka ispitanika iz urbanih sredina s približno istim ekonomsko-socijalnim uvjetima života, čija je edukativna razina minimalno srednja naobrazba, a školovani su za poziv trenera nakon višegodišnjeg aktivnog bavljenja košarkom (28), nogometom (32), odbojkom (39) i rukometom (24).

Karakteristike sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti procijenjene su pomoću ukupno 12 skala Likertovog tipa u modifikaciji K. Momirovića, S. Hrnjice, i K. Petrovića (1972).¹

U manifestnom obliku instrumenti za procjenu sustava vrijednosti imaju ukupno šest intencionalnih predmeta mjerenja. Tako se tvrdnje u skali SV-1 odnose na stavove prema društvenom sistemu u SFRJ i bitnim obilježjima našeg unutrašnjeg razvoja i vanjske politike. U skali SV-2 sadržane su osobine koje se smatraju važnim u odgoju omladine. Skala SV-3 sadrži osobine, sposobnosti i aktivnosti koje se smatraju važnim za uspjeh u životu. U skali SV-4 su tvrdnje koje se odnose na određene pojave ili stavove koji se mogu tretirati kao regulatori ponašanja i vrednovanja u našem društvu. Test SV-5 sadrži najčešća krivična djela i prekršaje ispitanik treba vrednovati po težini delikta. Konačno, u skali SV-6 su indikatori uređenja osobnog života i društva u kojem čovjek živi.

Naknadne faktorske analize svih šest skala (Momirović, K. i sur. 1972., Hošek, A. 1974., Mraković, M. i sur. 1974) pokazale su da se izolirani faktori teško mogu poistovjetiti i uskladiti s intencionalnim predmetima mjerenja pojedinih skala.² Tako se u skali SV-1 fenomenološka interpretacija faktora definiranog kao pozitivan stav prema samoupravnom socijalizmu najvjerojatnije odnosi na dva konativna obilježja od kojih jedno sugerira superego strukturu formiranu na osnovi socijalističkog vrijednosnog sustava, a drugo dimenziju odgovornu za indiferentnost prema društvenom uređenju.

Faktorskom analizom testa SV-2 izolirane su tri dimenzije koje su s oprezom definirane kao konformizam, dimenzija socijaliziranog energetskog potencijala, a treća je, unatoč prisustva i drugih obilježja tipa samokontrole i konformizma, najbliža strukturi superega.

U skali SV-3 izolirana su dva faktora od kojih prvi odgovara pojmu integriteta ličnosti, a drugi pojmu makijavelizma.

U skali SV-4 izoliran je jedan faktor, ali bipolarnog karaktera. Jedan takson odnosi se na antisocijalističke stavove, a drugi na stavove koji su sukladni sa suvremenom socijalističkom ideologijom.

Analizom skale SV-5 utvrđena su dva netipična faktora sustava vrijednosti, povezana s većim brojem konativnih obilježja, prije svega s određenim tipom superego formacije. Prvi se odnosi na jake represivne stavove prema djelima učinjenima iz koristoljublja i prema djelima usmjerenima protiv tradicionalnog vrijednosnog sustava, a drugi određuju stavovi prema djelima protiv naroda i države i, u znatno manjoj mjeri prema nekim djelima protiv života i tijela.

Prvi faktor u skali SV-6 izgleda da je mjera konformizma, drugi asocira na nedonističku vrijednosnu orijentaciju, a treći je najvjerojatnije mjera ergičke tenzije u Cattellovom smislu.

¹ Metrijske karakteristike skale sustava vrijednosti navedene su, između ostalog, u Hošek, Juras i Sabioncello, 1974., str. 24. a skala za procjenu socijalne prilagodljivosti u Mraković, Juras i Sabioncello, 1976., str. 235.

² Detaljniji opis rezultata faktorske analize svih testova vidi u Mraković, Hošek, Juras i Sabioncello, str. 25—29.

Različiti aspekti socijalne prilagodljivosti također su procijenjeni sa šest skala čiji su manifestni sadržaji određena svojstva ličnosti.³

Tako skala SP-1 mjeri svojstva ličnosti označena kao kooperativnost, sklonost rukovođenju, preuzimanju odgovornosti i kao prihvaćanje uobičajenih moralnih standarda ponašanja u grupi. Skala SP-2 namijenjena je procjeni svojstva ličnosti na čijem je pozitivnom kraju spremnost za suradnju s drugima, a na negativnom tendencija ka aktivnoj ili pasivnoj socijalnoj izolaciji. Test SP-3 namijenjen je aproksimaciji svojstva ličnosti preliminarno označenog kao nepovjerenje u ljude, a SP-4 svojstva ličnosti označenog kao povjerenje u ljude. Skala SP-5 namijenjena je procjeni svojstva ličnosti označenog kao nekooperativnost, a SP-6 svojstva ličnosti preliminarno definiranog kao sebičnost.

Naknadne faktorske analize i ovih testova (Momirović, i sur., 1975.; Hošek, 1975.; Mraković, i sur., 1976.) pokazala su da obilježja socijalne prilagodljivosti nije opravdano niti moguće razmatrati samo u manifestnom prostoru, zato što je socijalno ponašanje i adaptacija pod utjecajem većeg broja činilaca složenih struktura ličnosti, koje čak ne pripadaju samo usko shvaćenom sustavu konativnih faktora.

Analize s aspekta samo nekih tipičnih modaliteta ponašanja pokazale su da se svih dvanest izoliranih faktora mogu, ne bez osnove, interpretirati i s aspekta psiholoških, a ponegdje i psihoanalitičkih teorija ličnosti. Sukladno s tim u skali SP-1 prvi faktor definiran je kao dominacija, a drugi sadrži crte ličnosti prepoznatljive kod ekstraverzije, neka obilježja integriteta ličnosti, konformizma i socijalnih motiva pod vidom grupne identifikacije.

U strukturi prvog faktora skale SP-2 prepoznatljiva je struktura konativnog obilježja definiranog kao harria i to s naglašenom agresivnošću, a kod drugog faktora također je u pitanju harria, ali bez izražene agresivnosti.

Na temelju analize skale SP-3 može se pretpostaviti da je u osnovi koristoljubljiva mehanizam projekcije koji je proizveo dva različita intenziteta paranoidnosti i paranoidne sumnjičavosti.

U skladu s psihoanalitičkim postavkama prvi oblimin faktor u skali SP-4 definiran je kao nefrustrirano socijalno ponašanje ili povjerenje u ljude, a drugi kao aktivna dobronamjernost ili tzv. socijalna ugladenost.

Prvi faktor u skali SP-5 sadrži najviše informacija o neprilagodljivosti s anksioznim obilježjima, a drugi o neprilagodljivosti s agresivnim obilježjima.

U skali SP-6 prvi faktor definiran je kao sebičnost, a drugi sadrži najšire informacije o konativnom obilježju ličnosti definiranom kao individualizam.

Za rezultate u svakoj skali određene su glavne komponente značajne po PB kriteriju i transformirane u oblimin poziciju. Na taj je način u sistemu skala za procjenu sustava vrijednosti (SV skale) izolirano trinaest, a u si-

³ Detaljniji opis faktora socijalne prilagodljivosti vidi u Mraković, Juras i Sabioncello, 1975., str. 236—238.

stemu skala za procjenu socijalne prilagodljivosti (SP skale) dvanaest faktora.

Obzirom da su rezultati faktorske analize u ovom istraživanju bili istovjetni strukturi gore navedenih faktora i sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti, interpretacija je ograničena samo na rezultate analize varijance, kojom su utvrđene razlike između skupina u svakom pojedinom faktoru.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Od ukupno trinaest faktora sustava vrijednosti skupine se statistički značajno razlikuju u sedam dimenzija (Tabela 1). Specifičnosti skupina mogu se pripisati razlikama u obilježjima koja su uvjetno definirana prije svega kao različiti aspekti superego strukture, integriranosti ličnosti, konformizma i ergičke tenzije. Superego formacija može se naslutiti u prvom faktoru skale SV-1, formiranog na osnovu socijalističkog vrijednosnog sustava, iako se sinteza manifestnog sadržaja ovog faktora odnosi na pozitivan stav prema samoupravnom socijalizmu kakav ima naše društvo.

Različiti aspekti superego strukture, koji uvjetuju razlike između grupa, prepoznatljivi su i kod oba faktora skale SV-5, premda su kod prvog faktora primjetna i obilježja autoritarne formacije ličnosti, pa i druge konativne i čak kognitivne funkcije.

Prvi faktor skale SV-3, u kojem se grupe razlikuju, odnosi se na konativnu strukturu koju psiholozi definiraju kao integriranost ličnosti. U pravilu je ovo obilježje definirano indikatorima ega, superega i samodominacije, mehanizmima koji uvjetuju dobru socijalnu adaptaciju. Ako se ovoj dimenziji dade značenje generatora latentne strukture odgovorne za tzv. uspjeh u životu, u kojoj je sadržan i usvojeni sustav vrijednosti, onda se ta dimenzija može shvatiti i kao konformistički stav prema proklamiranim vrijednostima kao što su poštenje, pravičnost, marljivost, nesebičnost, dosljednost, iskrenost, upornost, itd.

Premda je bipolarni faktor skale SV-4 odgovoran za antisocijalističke stavove i za napredne stavove sukladne suvremenoj socijalističkoj ideologiji, on u svojoj osnovi sadrži obilježja konformizma koji je, izgleda, pod utjecajem sugestibilnosti svojstvene mlađim osobama.

Konformizam je i obilježje prvog faktora skale SV-6, u kojem se grupe također statistički značajno razlikuju. U ovom slučaju riječ je o konformizmu koji je formiran u skladu s vrijednosnim sustavom relativno neovisnim o bilo kojoj ideološkoj orijentaciji.

Grupe se, konačno, razlikuju i u, inače slabo definiranom, faktoru koji asocira na ergičku tenziju u Cattellovom smislu, premda na formiranje ove dimenzije znatnog utjecaja ima i autoritarni sklop ličnosti.

Općenito se, dakle, može zaključiti da se razlike između grupa mogu pripisati obilježjima superega i konformizma. U vezi s tim nije beznačajna, a niti je, izgleda, slučajna spoznaja da su razlike između grupa evidentne u dimenzijama koje nisu nezavisne o utjecaju ekofaktora. Također je vrijedna spoznaja da angažiranost nekom od analiziranih kinezioloških aktivnosti podrazumijeva prisustvo razlika u specifičnim obilježjima sustava vrijednosti. Međutim, teško je ustvrditi u kojoj je mjeri za varijabilitet pojedinog obilježja odgovoran odgojni utjecaj, a u kojoj mjeri relativno stabilan vrijednosni sustav djeluje na izbor aktivnosti. Vjerojatno je u dobijenim razlikama prisutan i jedan i drugi činilac.

Moglo bi se pretpostaviti da vrijednosni sustav zavisi o samoj aktivnosti u smislu utjecaja na pojedina antropološka obilježja kao što su motorička, funkcionalna, neka antropometrijska, djelomično na kognitivna i neka druga, čija se transformacija pod utjecajem kinezioloških stimulusa reflektira na formiranje specifične strukture ličnosti, koja onda djeluje na tip vrijednosnog sustava i vrijednosne orijentacije.

Premda primijenjena metoda obrade podataka ne dopušta raspravu o kvalitativnim razlikama, ipak je moguće uočiti da analizirane grupe sačinjavaju dvije relativ-

Tabela 1

Osnovni parametri i značajnost razlika između grupa u faktorima sustava vrijednosti (navedeni su samo oni u kojima se grupe značajno razlikuju)

Oblimin faktor	\bar{X}				S				
	K	N	O	R	K	N	O	R	Q
SV-1 —1.	—30	.26	.25	—40	1.02	1.05	.77	1.00	.01
SV-3 —1.	—53	.09	.26	.07	1.12	.89	.85	.98	.01
SV-4 —1.	—20	.27	.18	—40	1.10	.87	.99	.87	.03
SV-5 —1.	—10	.32	.11	—47	.92	.77	1.05	1.07	.02
—2.	.35	.16	—15	—36	.69	.94	1.14	.97	.04
SV-6 —1.	—16	—24	.02	.47	.92	.89	1.06	.96	.05
3.	.10	—28	—11	.45	1.05	1.02	.76	1.08	.04

K — košarka
N — nogomet
O — odbojka
R — rukomet

no homogene skupine. Naime, u osnovnim nosiocima informacija i o superegu i o konformizmu skupina nogometaša čini zaseban, relativno homogen takson, kojem je vrlo bliska skupina odbojkaša, dok su na drugoj strani u većini faktora vrlo bliske skupine košarkaša i rukometaša. Međutim, o usmjerenosti sustava vrijednosti nije moguće diskutirati bez naknadnih istraživanja.

U prostoru socijalne prilagodljivosti od ukupno dvanaest faktora skupine se statistički značajno razlikuju u tri dimenzije (Tabela 2). Razlike su evidentne u drugom faktoru skale SP—1, koji sadrži više prepoznatljivih crta ličnosti kao što je, prije svega, ekstraverzija, neka obilježja integriranosti ličnosti, konformizam i socijalni motivi iz područja grupne identifikacije. Nije nepoznato da ova obilježja spadaju u grupu činilaca o kojima zavisi uspjeh u kineziološkim aktivnostima. To se posebno odnosi na integriranost ličnosti, potrebu grupne identifikacije kao snažnog socijalnog motiva i, s tim u vezi, na ekstraverziju koja je manifestno odgovorna za kooperaciju među članovima grupe, a to je bitna karakteristika kompleksnih aktivnosti tipa košarke, nogometa, odbojke i rukometa.

Grupe se, nadalje, razlikuju u drugom faktoru skale SP—3, čiji je intencionalni predmet mjerenja bio koristiljublje. U usporedbi s konativnim faktorima može se pretpostaviti da se radi o tzv. paranooidnoj sumnjičavosti kao obrambenom stavu prema okolini, a osnova mu je mehanizam projekcije kao što je Cattellova protenzija. Na osnovu psihoanalitičkih teorija ličnosti prvi faktor skale SP—4, u kojem se grupe također razlikuju, može se prepoznati kao nefrustrirano socijalno ponašanje, te povjerenje prema okolini.

Analizom osnovnih parametara može se uočiti da su za razlike u navedenim obilježjima odgovorne s jedne strane posebno skupina rukometaša i s druge strane nogometaša u prvom i trećem faktoru, a košarkaša i odbojkaša u drugom. Vjerojatnost je da su košarkaši i nogometaši vrlo bliski u prvom i drugom faktoru, a u trećem odbojkaši i nogometaši. Dakle, mogu se pretpostaviti različiti taksoni u prostoru faktora socijalne prilagodljivosti obzirom na angažiranost u različitim sportskim igrama.

Kao i u slučaju sustava vrijednosti i socijalna prilagodljivost sadrži modalitete ponašanja o kojima zavisi uspjeh u različitim aktivnostima, pa i u kineziološkim. Također se može ustvrditi da su i ova obilježja važna za izbor ili sklonost određenoj aktivnosti, kao i da specifične aktivnosti imaju udjela u formiranju ili potenciranju nekih tipičnih oblika ponašanja.

Logično bi bilo zaključiti da se dio varijabiliteta dobijenih razlika u socijalnoj prilagodljivosti između kineziološki različitih skupina može pripisati ne samo strukturalnosti određenoj kineziološkoj aktivnosti, već i angažiranosti određenom kineziološkom aktivnošću. Međutim, o veličini i smjeru prisutnih razlika nije moguća rasprava bez serije daljnjih istraživanja.

Tabela 2

Osnovni parametri i značajnost razlika u faktorima socijalne prilagodljivosti (navedeni su samo oni u kojima se grupe značajno razlikuju).

	\bar{X}				S				Q
	K	N	O	R	K	N	O	R	
SP—1—2	.13	.21	.06	— .51	.95	.82	.99	1.11	.03
SP—3—2	.03	.01	— .31	.43	1.75	.96	.88	.71	.03
SP—4—1	— .24	.23	.21	— .37	1.05	1.08	.83	.89	.03

4. ZAKLJUCAK

Na uzorku od 123 ispitanika, podijeljenih u četiri relativno homogene skupine stručnih kadrova, sportaša iz košarke, nogometa, odbojke i rukometa, primjenjene su baterije testova za procjenu tipičnih obilježja sustava vrijednosti i socijalne prilagodljivosti.

Rezultati, utvrđeni analizom varijance, pokazuju da se skupine statistički značajno razlikuju u onim obilježjima sustava vrijednosti, koja se mogu okarakterizirati kao superego formacija i konformizam. Kada je riječ o socijalnoj prilagodljivosti, dominantni utjecaj na razlike između skupina imaju obilježja ličnosti prepoznatljiva kao ekstraverzija i kao integriranost ličnosti, te socijalni motivi pod vidom potreba grupne identifikacije.

Postavljena je hipoteza da izvjesnog udjela u uočenim razlikama imaju pojedine tipične kineziološke aktivnosti.

LITERATURA:

- Allport, G., Ph. Vernon, V. Lindzey: Study of values. A scale for measuring the dominant interest in personality. Houghton Mifflin Co. Boston, 1960.
- Eysenck, H.J.: Structure of human personality. London, 1959.
- Goldstein, K.: Health as value. U »New knowledge in human values«. Harper and Row. New York, 1959.
- Gredelj, M., D. Metikoš, A. Hošek i K. Momirović: Model hijerarhijske strukture motoričkih sposobnosti 1. Rezultati dobijeni primjenom jednog neoklasičnog postupka za procjenu latentnih dimenzija. Kineziologija, 1975, Vol. 5, br. 1—2, str. 7—81.
- Hofman, E.: Strukturalna analiza nekih testova za procjenu sustava vrijednosti. Neobjavljeni rad. Zagreb, 1974.
- Hošek, A. Strukturalna analiza nekih testova za procjenu dimenzija socijalne prilagodljivosti. Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, 1974 (neobjavljeni rad).
- Ismail, A.H., J. Kane i D.R. Kirkendall: Relationships among intellectual and nonintellectual variables. Research Quarterly, 1919, No. 4 : 1.
- Kane, J. E.: Physique and physical abilities of 14-years-old boys, in relation to their personality and social adjustment. Master's thesis. University of Manchester, England, 1962.
- Kluckhohn, Cl.: Values and values orientations in the theory of action, Harvard, 1963.
- Knotek, P.: Zavislosti mezi telovšovnovnou aktivitou a nekterymi vlastnosmi osobnosti bosluchocu pedagogickych fakult. Teorie a praxe telesne vychovy, No. 3, 1972.
- Kreč, D., R.S. Kračfild i I.L. Bałaki: Pojedinač u društvu, Beograd, 1962.

12. Maslow, A.: New knowledge in human values. Harper and Row. New York, 1959.
13. Momirović, K.: Struktura i mjerenje patoloških konativnih faktora. Republički zavod za zapošljavanje, Zagreb, 1971.
14. Morris, C.: Varieties of human values. Univ. of Chicago press, 1965.
15. Mraković, M., V. Juras i N. Sabioncello: Strukturalna analiza nekih testova za procjenu sustava vrijednosti (u rukopisu). Zagreb, 1973.
16. Mraković, M., A. Hošek, V. Juras i N. Sabioncello: Relacije između nekih vrijednosnih stavova i angažiranosti kineziološkim aktivnostima. Kineziologija, 1974., Vol. 4, br. 2, str. 22—29.
17. Mraković, M., V. Juras i N. Sabioncello: Strukturalna analiza nekih testova za procjenu dimenzija socijalne prilagodljivosti. Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb, 1973. (neobjavljeni rad).
18. Mraković, M., V. Juras i D. Metikoš: Relacije između nekih konativnih faktora i angažiranosti kineziološkim aktivnostima, Kineziologija, 1972. Vol. 2, br. 2, str. 51—58.
19. Mraković, M., V. Juras i N. Sabioncello: Relacije između nekih dimenzija socijalne prilagodljivosti i angažiranosti kineziološkim aktivnostima, Kineziologija, 1976., Vol. 6, br. 1—2, str. 234—240.
20. Papper, S.: Scales of values. Univ. of Chalifornia press, 1958.
21. Tolman, E.: A psychological model toward a general theory of action, Harward, 1962.

M. Mraković

UDC 796.071.4 : 301.16 : 159.955

AND DIFFERENCES IN CHARACTERISTIC OF VALUE SYSTEMS AND SOCIAL ADAPTABILITY OF VARIOUS GROUPS OF COACHES

coaches / basketball / soccer / volleyball / handball / attitudes / system of values / social adaptability

The sample of 123 subjects, divided into 4 relatively homogeneous groups of trained personnel, basketball, football, volleyball and handball players was tested by means of a battery of tests for assessment of typical characteristics of value systems and social adaptability.

The results, established by the analysis of variance, indicate that the groups statistically significantly differ in those characteristics of value systems which may be described as formation of super-ego and conformism. As for social adaptability, the dominant influence upon the differences between groups have those personality traits that are recognizable as extroversion and integratedness of personality, as well as the social motives under the aspect of group identification needs.

The stated hypothesis was that certain differences may partly be explained by particular typical kinesiological activities.

Милош Мраковић

ОТЛИЧИЯ ХАРАКТЕРИСТИК СИСТЕМЫ ЦЕННОСТЕЙ И СОЦИАЛЬНОЙ ПРИСПОСОБИТЕЛЬНОСТИ РАЗЛИЧНЫХ ГРУПП СПЕЦИАЛИСТОВ

В выборке, состоящей из 123 испытуемых, которые распределены в четыре относительно гомогенные группы специалистов по баскетболу, футболу, волейболу и гандболу, проведено исследование при помощи батареи тестов для оценки характеристик системы ценностей и социальной приспособительности.

Результаты, полученные на основе анализа дисперсии, показывают, что группы статистически достоверно отличаются в характеристиках системы ценностей, которые могут быть определены как суперэго и конформизм. Если речь идет о социальной приспособительности, то максимальное влияние на отличия между группами оказывают такие характеристики как экстраверсия, интегрированность личности, а также и социальные мотивы необходимые для идентификации определенной группы.

Ставится гипотеза, что замеченные отличия появляются и под влиянием особенностей определенного спорта.

